

DKK-001-014407 Seat No. _____

M. A. (Sem. IV) (CBCS) Examination

May / June – 2015

Sanskrit : ECT-06

(Dharmashastra)

(१) आपस्तम्ब धर्मसूत्रम् – हरिदत्तटीका सहितम् ।

(२) पराशरस्मृतिः ।

Faculty Code : 001

Subject Code : 014407

Time : 2 $\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- १ 'धर्म' शब्दना विविध अर्थो आपी, प्रमुख धर्मशास्त्रकारो विशेषे परिययात्मक नोध लखो. १४
1 Give the various meaning of word "धर्म" and write a introductory 14
note on "प्रमुख धर्मशास्त्रकाराः".

अथवा/OR

- १ स्मृति साहित्यनो उद्भव, स्वरूप अने विकास वर्णवो. १४
1 Write a detailed note on the origin, forms and development of 14
'स्मृतिसाहित्य'.

- २ (अ) कोठपण अक विशेषे नोध लखो : १०
2 (A) Write note on any one : 10

(१) आपस्तम्ब धर्मसूत्रस्य प्राथमिकः परिचयः ।

(२) धर्मसूत्रग्रन्थोनी रचना शैली

(2) The style of धर्मसूत्रग्रन्थाः.

- २ (ब) कोठपण अक विशेषे नोध लखो : १०
2 (B) Write note on any one : 10

(१) महर्षि पराशरस्य जीवन, कवन समयश्च ।

(२) पराशर स्मृतिभां वर्णवेल आचारकांडना विषयोनी समीक्षा करो.

(2) Evaluate the topics narrated in 'पराशरस्मृति' on 'आचार-
काण्ड'.

- ૩ (અ) કોઈપણ બે સૂત્રોનો આવશ્યક વિવરણ સહ અનુવાદ કરો : ૧૦
- ૩ (A) Translate any **two** સૂત્રા's with necessary notes : 10
- (૧) ચત્વારો વર્ણો બ્રાહ્મણક્ષત્રિયવૈશ્યશૂદ્રાઃ ।
- (૨) યથા બ્રહ્મચારિણો વૃત્તમ્ । માલ્યા લિપ્તમુખ
ઉપલિપ્તકેશરમશ્ચુરક્તોઽભ્યક્તોવેષ્ટિત્યુપવેષ્ટિતી ।
- (૩) સર્વવિદ્યાનામપ્યુપનિષદામુપાકૃત્યાનધ્યયનં તદહઃ ।
- (૪) યોઽતિથીનામગ્નિઃ સ આહવનીયો યઃ કુટુમ્બે
સ ગાર્હપત્યો યસ્મિન્યચ્યતે સોઽન્વાહાર્યપચનઃ ।
- ૩ (બ) કોઈપણ બેનું આવશ્યક વિવરણ આપી ભાષાંતર કરો : ૧૦
- ૩ (B) Translate any **two** of the following with necessary notes : 10
- (૧) ન કશ્ચિદ્દેદકર્તા ચ વેદસ્મર્તા ચતુર્મુખઃ
તથૈવ ધર્માન્સ્મરતિ મનુઃ કલ્યાન્તરેઽન્તરે ॥
- (૨) સ ચૌરઃ સ ચ પાપિષ્ઠો બ્રહ્મધ્નં તં વિનિર્દિશેત ।
રાજ્ઞે દત્વા તુ ષડ્ભાગં દેવાનાં ચૈકવિંશતિમ્ ॥
- (૩) જિતેન લભ્યતે લક્ષ્મીર્મૃતેનાપિ સુરાજ્ઞના ।
ક્ષણધ્વંસિનિ કાયેઽસ્મિન્ કા ચિન્તા મરણે રણે ॥
- (૪) ગાયત્રીં ચ જપેન્નિત્યં દદ્યાદ્ ગોમિથુનદ્વયમ્ ।
વિપ્રાય દક્ષિણાં દદ્યાચ્છુદ્ધિમાપ્નોત્યસંશયમ્ ॥
- ૪ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે લીટીમાં આપો : ૬
- 4 Answer the following questions in **one** or **two** lines : 6
- (૧) બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય અને વૈશ્ય માટે કઈ ઋતુમાં ઉપનયન સંસ્કારની વાત આપસ્તંબ ધર્મસૂત્રમાં કહેવામાં આવી છે ?
- (૨) તપ એટલે શું ? આપસ્તંબ ધર્મસૂત્રને અનુસરી વ્યાખ્યા આપો.
- (૩) છ વેદાંગના નામ જણાવો.
- (૪) પરાશર સ્મૃતિમાં કુલ કેટલા અધ્યાય છે ? વિષયવસ્તુને બે વિભાગમાં વહેંચવામાં આવ્યું છે તેનું નામ શું ?
- (૫) ગૃહસ્થને હિંસામાં બાંધનારા પાંચ સાધનો (પંચસૂના ગૃહસ્થસ્ય) પરાશરે કયા કયા ગણાવ્યા છે ?
- (૬) ગાયના વધનું પાતક-પાપ દૂર કરવા પરાશરે કયો ઉપાય સૂચવે છે ?

૫ નીચે આપેલા બહુવિકલ્પી પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ દશનાં જવાબ આપો : ૧૦

5 Attempt any ten of the M.C.Q.s given below : 10

(૧) આપસ્તમ્બધર્મસૂત્રના અધ્યાયમાં આવતા વિભાગને શું નામ આપવામાં આવ્યું છે ?

- (A) અંક (B) સર્ગ
(C) પટલ (D) કંડિકા

(૨) યસ્માદ્ધર્માનાચિનોતિ સઃ કઃ ?

- (A) આચાર્યઃ (B) પળ્લિડતઃ
(C) સેવકઃ (D) પાઠકઃ

(૩) આપસ્તમ્બ ધર્મસૂત્ર યજ્ઞોપવિતને શું ગણે છે ?

- (A) બ્રાહ્મણાનું ભોજન (B) દ્વિવસ્ત્રઃ
(C) દ્વિચક્રઃ (D) દ્વિશસ્ત્રઃ

(૪) આપસ્તમ્બ ધર્મસૂત્રના પ્રથમ અધ્યાયમાં મુખ્યતઃ શેનું વર્ણન છે ?

- (A) સામયાચારિકધર્મો (B) વાનપ્રસ્થનાધર્મો
(C) સન્યાસધર્મો (D) પળ્લિડતધર્મો

(૫) ધર્મેણ વેદાનામેકૈકાં શાખામધીત્ય કિમ્ ભવતિ ?

- (A) બ્રહ્મ (B) શિવઃ
(C) શ્રોત્રિયઃ (D) ભિક્ષુકઃ

(૬) પરાશરસ્મૃતિમાં 'સત્યવતીસુત' શબ્દ કોના માટે પ્રયોજાયો છે ?

- (A) શક્તિ માટે (B) બ્રહ્મ માટે
(C) વેદ માટે (D) વ્યાસ માટે

(૭) ચારેય વર્ણ માટે કોને ધર્મપાલક કહેવામાં આવ્યો છે ?

- (A) આચાર (B) વ્યવહાર
(C) સંઘર્ષ (D) વિદ્રોહ

(૮) પરાશરસ્મૃતિના બીજા અધ્યાયનું નામ શું છે ?

- (A) પ્રાણિહત્યાદિગ્રહણ (B) પાપાનાંપ્રાયશ્ચિત
(C) સેવકનિયમ (D) ગૃહસ્થધર્માચાર

(૯) સ્ત્રી દ્વારા કરવામાં આવેલા વ્યભિચારથી જન્મતા પુત્રોને શું કહે છે ?

- (A) વૃષલીપતિ (B) કુણ્ડ-ગોલકૌ
(C) સત્યાસત્યૌ (D) અસપિણ્ડા

(૧૦) આઠ વર્ષની કન્યાને પરાશર કઈ સંજ્ઞા આપે છે ?

- (A) ગૌરી (B) રોહિણી
(C) કન્યા (D) સુલોચના

(૧૧) 'શ્રુતિ' અને 'સ્મૃતિ' માં 'શ્રુતિ' એટલે શું ?

- (A) પુરાણ (B) વેદાંગ
(C) વેદાંત (D) વેદ

(૧૨) શુદ્ધિકરણ માટે કયા મંત્રનો વારંવાર જાપ કરવાનું પરાશર કહે છે ?

- (A) લક્ષ્મીમંત્ર (B) ગાયત્રીમંત્ર
(C) ગૌરીમંત્ર (D) શૌરમંત્ર